

Sygn. akt IV Ua 32/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Załęska

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2023 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania A. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z 7 kwietnia 2022 roku Nr (...)

o świadczenie rehabilitacyjne i o zwrot pobranego świadczenia rehabilitacyjnego

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 października 2022 roku sygn. akt IV U 82/22

oddala apelację.

IV Ua 32/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 kwietnia 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział

w Ł.:

- odmówił wnioskodawczym A. T. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 października 2021r. r. do 26 stycznia 2022r.,
- zobowiązał do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rehabilitacyjnego wraz z odsetkami w kwocie 8.702,39 zł na którą składają się:
- należność główna 8.478,30 zł z funduszu chorobowego;
- odsetki 224,09 zł z funduszu chorobowego.

W uzasadnieniu wskazał, że dokonał wypłaty ubezpieczonej świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 29 września 2021r. do 26 stycznia 2022r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Z ustaleń organu rentowego wynika, że w czasie pobierania tego świadczenia A. T. zawarła umowę o pracę z płatnikiem (...). Celem umowy było pełnienie nadzoru w transporcie drogowym na podstawie posiadanego przez A. T. certyfikatu, niezbędnego przy prowadzeniu tego typu działalności przez płatnika.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni A. T. wniosła odwołanie, domagając się jej zmiany decyzji i stwierdzenia, że nie ma obowiązku zwrotu pobranego świadczenia rehabilitacyjnego wraz z odsetkami. W uzasadnieniu wskazała, że celem zawartej umowy było pełnienie przez nią nadzoru w transporcie drogowym na podstawie posiadanego certyfikatu i kompetencji zawodowych przewoźnika w transporcie drogowym. Wskazała, że w czasie świadczenia rehabilitacyjnego nie musiała leżeć w łóżku, mogła się poruszać. Jej syn pomagał jej w prowadzeniu działalności gospodarczej, w ramach umowy zlecenia. Podjęcie przez nią pracy polegało jedynie na czynności techniczno – organizacyjnej w postaci podpisania umowy. Wszystkie czynności dotyczące negocjowania umowy leżały po stronie zleceniobiorcy, a przygotowanie samej umowy po stronie zakładu pracy. W toku postępowania wyjaśniającego informowała ZUS, że w ramach umowy o pracę użyczała jedynie certyfikatu kompetencji zawodowych przewoźnika w transporcie międzynarodowym. Zatrudniający ją pracodawca takiego dokumentu (certyfikatu) nie posiadał i bez niego nie mógłby prowadzić działalności gospodarczej. Wynagrodzenie otrzymała za użyczenie tego certyfikatu, a nie za świadczenie pracy. Zarówno odwołująca jak i jej pracodawca nie posiadają żadnych dokumentów świadczących o wykonywaniu przez odwołującą pracy zarobkowej .

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 27.10.2022 Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Wyrok poprzedziły następujące ustalenia i ocena prawna:

A. T. prowadziła działalność gospodarczą o profilu medycyna naturalna (biorezonans i pijawki).

Z uwagi na niezdolność do pracy z powodu choroby przebywała za zwolnieniu lekarskim.

Wyczerpała pełen okres zasiłkowy, a następnie od 29 września 2021r. do 26 stycznia 2022r. pobierała świadczenie rehabilitacyjne. A. T. posiada certyfikat kompetencji zawodowych przewoźnika, który jest obowiązkowy przy prowadzeniu transportu. Odwołująca może użyczać ten certyfikat czterem firmom.

W dniu 20 października 2021r. A. T. została zatrudniona przez K. D. (1) prowadzącą firmę (...) na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, jako pracownik biurowy w wymiarze 1/8 etatu z wynagrodzeniem 350 zł miesięcznie. Dokumenty poprzedzające zawarcie tej umowy, tj. kwestionariusz osobowy, oświadczeń pracownika dla celów obliczania zaliczek miesięcznych zostały podpisane przez A. T. 23 września 2021 r. Tego dnia odwołująca podpisała także oświadczenie zleceniobiorcy do celów ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych.

W dniu 12 października 2021r. A. T. uzyskała orzeczenie lekarza medycyny pracy stwierdzające, że wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych jest zdolna do podjęcia pracy.

A. T. w firmie (...) zarządza podległą jej flotą trzech pojazdów. Umowa na podstawie której została zatrudniona, nadal obowiązuje. W wykonywaniu umowy o pracę z odwołującą nic się nie zmieniło od października 2021r. do chwili obecnej. Od października 2021 r. do stycznia 2022r. otrzymała z tego tytułu wynagrodzenie:

- za miesiąc październik 2021r. 115,01 zł netto,
- za miesiąc listopad 2021r. 302,01 zł netto,
- za miesiąc grudzień 2021 r. 302,01 zł netto,
- za miesiąc styczeń 2022r. 324,67 zł netto,

W okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, A. T. była także zatrudniona: na podstawie umowy o pracę z 22 stycznia 2009r. zawartej z T. W. na czas nieokreślony, w wymiarze 1/8 etatu, z wynagrodzeniem 150 zł miesięcznie na stanowisku kierownika do spraw transportu, na podstawie umowy o pracę z 13 kwietnia 2021 r. , zawartej z A.

K. na czas określony od 13 kwietnia 2021 r. do 12 kwietnia 2022r., w wymiarze 1/8 etatu, z wynagrodzeniem 350zł miesięcznie na stanowisku zarządcy ds. transportu w firmie. A. T. przedstawiła także dokumenty dotyczące wypłaty na jej rzecz wynagrodzenia z umowy o pracę z A. K. za miesiące listopad 2021r. , grudzień 2021r., styczeń do lutego 2022r., z tytułu umowy zlecenia z T. S. za grudzień 2021r., luty 2022r. , z T. W. za październik 2021r. i grudzień 2021r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie wskazanych dokumentów oraz zeznań świadków K. D. (1) i K. D. (2), które nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności. Materiał dowodowy wskazuje , iż w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego , z tytułu czterech umów o pracę i umowy zlecenia zawartych przez A. T., uzyskiwała wynagrodzenie w kwocie około 1.200 zł.

Przechodząc do oceny prawnej , Sąd Rejonowy powołał się na art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz.U. z 2022r. poz. 1732), zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową i wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia .Przepis ten na podstawie art. 22 ustawy stosuje się także do świadczenia rehabilitacyjnego.

Sąd meriti podkreślił , że zasiłek chorobowy ma zabezpieczać pracownikowi środki utrzymania w okresie, kiedy stan zdrowia stanowi czasową przeszkodę w ich zdobywaniu. Jeżeli w rzeczywistości taka sytuacja nie zachodzi, a pracownik uzyskując orzeczenie o niezdolności do pracy zamierzał jedynie wyłudzić świadczenie, to przepisy powinny mu w tym przeszkodzić. Utrata prawa do zasiłku chorobowego na podstawie art. 17 oparta jest na założeniu nierzetelności zwolnienia lekarskiego, tj. na uznaniu, że jeżeli zaistniały wymienione zachowania, to w rzeczywistości nie zachodziła sytuacja chroniona prawem, a pracownik nadużył prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Z brzmienia powołanego przepisu wynika, iż przesłanką utraty prawa do zasiłku chorobowego jest wykonywanie przez ubezpieczonego pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy. Mamy w tym przypadku do czynienia z odwołaniem się do wykonywania pracy na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku zatrudnienia w szerokim tego słowa znaczeniu. Nie chodzi więc w szczególności o wykonywanie pracy podporządkowanej, czy zależności służbowej, co jest charakterystyczne dla stosunku pracy. Jest to więc "praca" w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16.V.1996 r. III AUr 388/96, "Prawo Pracy" 1997, nr 2, s. 43; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 20.1.1999 r. III AUa 945/98, OSA 1999, nr 11-12, poz. 58; wyroki Sądu Najwyższego z 14.IV.2000 r. II UKN 513/99; OSNAPiUS 2001, nr 20, poz. 627; z 19.VII.2001, II UKN 494/00, OSNP 2003, nr 9, poz. 234). O zakwalifikowaniu wykonywania określonych czynności jako "pracy" decyduje charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są wykonywane i rodzaj tych czynności. W pewnych przypadkach wykonywanie niektórych ubocznych czynności związanych z prowadzoną działalnością może nie być kwalifikowane jako wykonywanie pracy. Na przykład wykonywanie "formalnoprawnych czynności, do jakich jest zobowiązany ubezpieczony jako pracodawca" (wyrok Sądu Najwyższego z 7.X.2003 r. II UK 76/03, OSNP 2004, nr 14, poz. 247), czy "podpisanie w trakcie zwolnienia lekarskiego dokumentów finansowych" (wyrok Sądu Najwyższego z 17.1.2002 r. II UKN 710/00, OSNP 2003, nr 20, poz. 498 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.11.1999 r. III AUa 1292/98, "Orzecznictwo SA" w Warszawie 1999, nr 3, poz. 14). Jednakże jest już traktowane jako "praca" nie tylko wykonywanie konkretnych robót objętych danym rzemiosłem, lecz z reguły także wszelkie zajęcia związane z prowadzeniem zakładu, jak nadzór nad zatrudnionymi w nim pracownikami, obsługa klientów, przyjmowanie i wydawanie materiałów (wyrok Sądu Najwyższego z 6.XII.1978 II URN 130/78, OSNCP 1979, nr 7-8, poz. 157).

Jeżeli chodzi o "zarobkowy" charakter pracy, sąd meriti wskazał, że przepisy nie wymagają, aby praca była podjęta "w celu zarobkowym". Jest to zresztą kwestia mało istotna w przypadku, gdy wykonywanie określonych czynności przynosi rzeczywisty dochód (zarobek). W tym przypadku problem, czy praca została podjęta "w celu" uzyskania tego dochodu, traci na znaczeniu jako dotyczący motywów zachowania. Nie ma też znaczenia kwestia, iż określone czynności mogą być wykonywane odpłatnie lub nieodpłatnie. Ważne jest, by były wykonywane w rzeczywistości. W rozpatrywanej sprawie wnioskodawczyni w okresie niezdolności do pracy świadczyła pracę zarobkową. W okresie,

w którym posiadała orzeczenie o niezdolności do pracy z powodu choroby, pobierając świadczenie rehabilitacyjne, zawarła umowę o pracę i podjęła zatrudnienie za które otrzymywała wynagrodzenie. Nie ma przy tym znaczenia wysokość tego wynagrodzenia, ani długość okresu zatrudnienia, który pokrywał się z niezdolnością do pracy. Przepis art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie mówi w ogóle o wysokości uzyskanego zarobku. Wykonywanie pracy przez A. T., która jak twierdzi użyła jedynie certyfikatu kompetencji zawodowych firmom transportowym, nie różni się w okresie jej niezdolności do pracy i zdolności do pracy. Odwołująca zarządza bowiem flotą pojazdów w firmie, a z zeznań świadka K. D. (2) wynika, że pozostaje w gotowości na wypadek kontroli policji w firmie, czy też w przypadku kierowanych do niej pytań związanych z transportem.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 1009) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami w wysokości i zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Sąd Rejonowy zaakcentował niesporną okoliczność, że w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, A. T. korzystała ze zwolnień lekarskich i pobrała z tego tytułu zasiłek chorobowy, a następnie świadczenie rehabilitacyjne i w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, zawarła 20 października 2021r. umowę o pracę na czas nieokreślony, obowiązującą od tego dnia, podejmując zatrudnienie w firmie (...) w wymiarze 1/8 etatu, za wynagrodzeniem 350 zł miesięcznie, poprzedzoną orzeczeniem lekarza medycyny pracy z 12.10.2021r. o zdolności do podjęcia pracy. Nadto odwołująca w czasie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego była zatrudniona równolegle w trzech innych firmach, gdzie zarządzała transportem. W podsumowaniu Sąd Rejonowy wywiódł, że A. T. w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego świadczyła pracę zarobkową, z tytułu której uzyskiwała wynagrodzenie w kwocie około 1.200 zł miesięcznie.

W związku z tym na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c. odwołanie podlegało oddaleniu.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawczyni zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego polegające na błędnej interpretacji i zastosowaniu art.17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tj. Dz.U. z 2022 r. poz1732)
2. naruszenie przepisów prawa procesowego polegające na nieustosunkowaniu się do moich wyjaśnień w zakresie wykonywania przeze mnie pracy zarobkowej w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości

W uzasadnieniu apelantka podniosła, że nie wykonywała żadnej pracy, co stwierdzili wszyscy jej pracodawcy. W ramach umowy o pracę używała jedynie certyfikatu kompetencji zawodowych przewoźnika. Apelująca wskazała przy tym, że zatrudniający ją pracodawcy takiego certyfikatu nie posiadali i bez niego nie mogliby prowadzić działalności gospodarczej. Wynagrodzenie, które otrzymywała dotyczyło wyłącznie użyczenia tego dokumentu, a nie świadczenia pracy. Wypłatę świadczenia rehabilitacyjnego otrzymywała jedynie z tytułu prowadzenia własnej pozarolniczej działalności gospodarczej, w ramach której podlegała ubezpieczeniu chorobowemu.

Z pozostałych tytułów takich jak umowy o pracę, czy umowy zlecenia nie brała zwolnień lekarskich, bowiem nie świadczyła tam żadnej pracy.

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie i podlega oddaleniu.

Należy stwierdzić , że stanowi ona klasyczny przykład nieuzasadnionej polemiki

z prawidłowymi ustaleniami Sądu Rejonowego i oceną materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne, jak również podziela ocenę prawną w tym zakresie. Zarzut apelującej przywołujący przepis art. 233 § 1 k.p.c. przeciwko skarżonemu wyrokowi nie może się ostać.

Ramy swobodnej oceny dowodów są zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnym poziomem świadomości prawnej, według których Sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak też Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach, np. z dnia 19 czerwca 2001 r., II UKN 423/00, OSNP 2003/5/137).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga zatem wykazania, iż Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Natomiast zarzut dowolnego i fragmentarycznego rozważenia materiału dowodowego wymaga dla swej skuteczności konkretyzacji, i to nie tylko przez wskazanie przepisów procesowych, z naruszeniem których apelujący łączy taki skutek, lecz również przez określenie, jakich dowodów lub jakiej części materiału zarzut dotyczy, a ponadto podania przesłanek dyskwalifikacji postępowania sądu pierwszej instancji w zakresie oceny poszczególnych dowodów na tle znaczenia całokształtu materiału dowodowego oraz w zakresie przyjętej podstawy orzeczenia. Apelująca temu obowiązku nie sprostała.

Podstawą prawną dla odmowy A. T. prawa do świadczenia rehabilitacyjnego jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2021r. poz. 1133), zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. Cytowany przepis zawiera dwie odrębne i samodzielne przesłanki, co oznacza, że spełnienie jednej z nich jest wystarczające do stwierdzenia utraty prawa do zasiłku chorobowego.

W rozpoznawanej sprawie jest to wykonywanie pracy zarobkowej przez odwołującą w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, z powodu której pobierała świadczenie rehabilitacyjne . Pracą zarobkową, o której mowa w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej jest każda aktywność ludzka, niezależnie od stosunku prawnego, w ramach której jest realizowana, której skutkiem jest uzyskanie dochodu. Nie ma natomiast znaczenia, czy konkretna praca jest podejmowana w celu zarobkowym, a więc czy osiągnięcie dochodu było głównym motywem jej podjęcia. Spełnienie tej przesłanki było wielokrotnie przedmiotem oceny zarówno ze strony Sądu Najwyższego, jak i sądów powszechnych. W orzecznictwie dominuje podejście przypisujące zarobkowy charakter każdej działalności przynoszącej jakikolwiek dochód. Nie dotyczy to jedynie sporadycznych, incydentalnych i wymuszonych okolicznościami przejawów aktywności zawodowej (por.m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2005 r., OSNP 2005 Nr 21, poz. 342; z 12 maja 2005 r., I UK 275/04, OSNP 2006, nr 3-4, poz. 59; z 5 października 2005 r., I UK 44/05, OSNP 2006, nr 17-18, poz. 279; z 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 231; z 4 kwietnia 2012 r. 186)11, LEX nr 1216851).

Jak trafnie ocenił sąd meriti, odwołująca w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, faktycznie wykonywała pracę zarobkową. Nie do zaakceptowania jest stanowisko apelującej o użyczeniu jedynie certyfikatu pracodawcom, co miałyby przemawiać przeciwko pogładowi o świadczeniu pracy. Prowadzenie działalność transportowej przez firmy o tym profilu, nie opiera się li tylko na użyczeniu certyfikatu kompetencji zawodowych przewoźnika od osoby dysponującej takim certyfikatem , ale na świadczeniu pracy przez osobę legitymującą się wymaganymi kwalifikacjami w tym zakresie. Sąd Okręgowy nie ma wątpliwości , że podpisując umowę o pracę z (...) , nie była to wyłącznie czynność formalna – jak błędnie wywodzi apelująca- ale czynność której zamiarem stron , w tym odwołującej był świadczenie pracy w celu osiągnięcia dochodu. Odwołująca poddała się także badaniu przez lekarza medycyny pracy. Wbrew błędnemu twierdzeniu apelującej , Sąd I instancji prawidłowo ustalił , że w okresie objętym zaskarżoną decyzją, odwołująca świadcząc pracę w firmie (...) zarządzała flotą pojazdów, na co wprost wskazują powołane

przez sąd meriti zeznania świadka K. D. (2), nie kwestionowane przez apelantkę . Co więcej, zeznania w.w wskazują także na podjęcie przez odwołującą przed zawarciem umowy o pracę negocjacji co do wysokości wynagrodzenia. Niesporne w sprawie jest , że odwołująca w czasie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego wykonywała pracę zarobkową równolegle także w innych firmach zarządzając transportem, uzyskując określone dochody . Powyższe fakty w pełni uzasadniają trafną ocenę Sądu I instancji o wykonywaniu przez A. T. pracy zarobkowej w okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, co oznacza że jest świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 17 ust. 1 cyt. ustawy zasiłkowej , mającej zastosowanie także do świadczenia rehabilitacyjnego poprzez jej art. 22. To z kolei implikuje obowiązek zwrotu świadczenia na podstawie powołanego przez sąd meriti art. 84 ust. 1 ustawy systemowej.

Apelacja jako całkowicie bezzasadna podlegała zatem oddaleniu , o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.